

EEN ANDER GEZICHT VAN DE KERK

H

ET MÀG, VOORUITGAAN!

Het relaas van een dag
'Bezield Verband Vlaanderen'

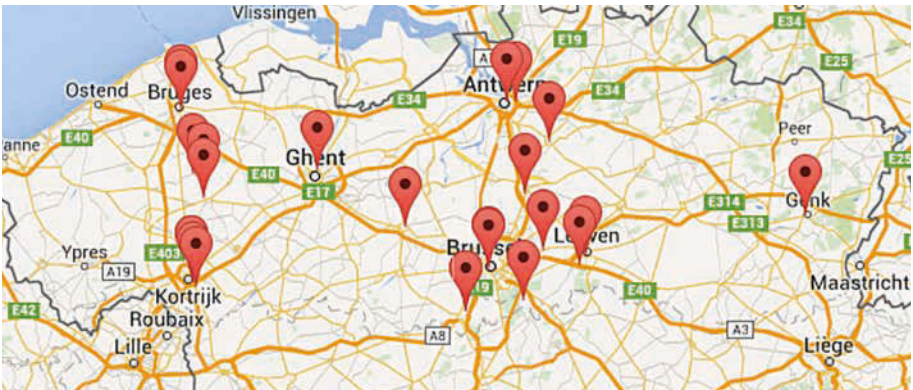
In deze rubriek leggen we ons oor te luisteren bij mensen en gemeenschappen die op de grote landkaart van de Kerk op zoek gaan naar alternatieve wegen. Ze doen dat elk vanuit een eigen voorgeschiedenis en context. Hun verhaal is dus niet eenvormig, maar gediversifieerd. Een kenmerk dat overal terugkomt, is de kritische kijk op de mastodont-Kerk die zij te rechtlijnig vinden, te zeer bekommerd om de eigen hiërarchische structuur, te weinig sociaal bewogen, onvoldoende betrokken op het godsvolk, en niet meer bij de tijd. Anderzijds situeren zij zich uitdrukkelijk binnen de Kerk. Ze willen geen andere kerk, maar de Kerk anders.

Zaterdag 30 mei 2015 verzamelden in de Don Bosco-parochie van Buizingen meer dan honderd vertegenwoordigers van dergelijke christelijke basisgemeenschappen, verspreid over het hele Vlaamse land en sinds ruim een jaar verenigd in wat ze 'Bezield Verband Vlaanderen' noemen. In Buizingen kwamen ze samen om na te denken over hun eigen werking en wat christen-zijn en kerk-vormen vandaag kunnen betekenen.

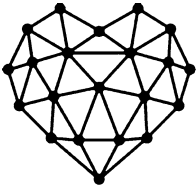
BEZIELID VERBAND

Wie niet weet waar 'Bezielid Verband' voor staat, neemt het best eens een kijkje op de website www.bezielidverband.be. Daar vind je niet alleen gegevens over de verschillende basisgemeenschappen in Vlaanderen, maar krijg je ook in niet mis te verstane woorden te lezen dat deze mensen de tijd van kniezen over wat er misloopt in de Kerk en van wachten op Godot achter zich hebben gelaten: *'voorbij aan de ergernissen, frustraties en discussies van het verleden'* willen ze de krachten bundelen *'om een perspectiefwissel te creëren waarin diverse christelijke geloofsgemeenschappen een netwerk vormen en nieuwe wegen zoeken, ontwikkelen en zichtbaar maken in de Kerk in Vlaanderen.'*

'Bezielid Verband Vlaanderen' is een uitloper van het manifest 'Gelovigen nemen het woord' dat in 2011 door Kerkenwerk werd gelanceerd. Meer dan 8000 gelovigen, onder wie veel priesters, ondertekenden dit pleidooi voor meer inspraak en respect, voor meer democratische en minder klerikale structuren van parochies en andere geloofsgemeenschappen. Toen bleek dat dit signaal door de Belgische bisschoppen niet werd opgenomen, vroegen de initiatiefnemers aan het IKKS (Interdisciplinair Kenniscentrum Kerk en Samenleving) om bij de ondertekenaars een uitgebreide online-bevraging te doen. Daaruit bleek dat er in Vlaanderen een draagvlak bestaat om met de gegevens van het Manifest aan de slag te gaan. Zo werd op 30 november 2013 'Bezielid Verband Vlaanderen' opgericht. Een vijfpunten-visietekst maakt duidelijk waar 'Bezielid Verband' voor staat.

1. We zijn ervan overtuigd dat het christelijk geloofsverhaal een eigen en onmisbare bijdrage levert aan het welzijn van mensen, de uitbouw van een rechtvaardige en bezielde samenleving. Dit geloofsverhaal is geworteld in de Bijbelse christelijke traditie en roept ons tegelijkertijd op om vandaag creatief trouw te zijn aan de weg die Jezus van Nazareth is voorgedaan.
2. Gelovigen, individuen en gemeenschappen van velerlei pluimage zoals parochies, gemeenschappen, scholen, instellingen, organisaties en bewegingen willen bijdragen aan een bezielde samenleving. Zij koesteren, dragen en actualiseren dit geloofsverhaal in de praktijk van Bijbelse scholing en maatschappijanalyse, van samen vieren en van dienst aan de samenleving in het algemeen en aan de meest kwetsbaren in het bijzonder.
3. Om als christelijke gemeenschappen in onze tijd geloofwaardig te zijn, maken we in de eerste plaats werk van democratische structuren en van fundamentele gelijkwaardigheid van allen die zich bewust tot die gemeenschappen bekennen. Als leidraad nemen we de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens die op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd aanvaard (A/RES/217, 10 december 1948) en die de basisrechten van de mens omschrijft. In de tweede plaats hangt onze geloofwaardigheid ook af van onze dialoog met de verworvenheden van de hedendaagse filosofie en wetenschap.
4. We zijn ervan overtuigd dat een christelijke lokale gemeenschap het recht heeft op voorgangers die uit haar midden worden voorgedragen, gekozen en bevestigd om de gemeenschap voor te gaan. De norm voor dit voorgangerschap kan niet liggen in het gegeven een man of vrouw te zijn, maar wel in de door de gemeenschappen zelf herkende evangelische bezieling van de voorgedragen kandidaten en in hun competenties om een gemeenschap te begeleiden, te motiveren en te enthousiasmeren.
5. Vanuit een evangelische vrijmoedigheid kiezen we binnen de kerkruimte voor de diversiteit en het recht van lokale gemeenschappen om eigen wegen te gaan. Het is belangrijk dat dit steeds in wederzijdse dialoog met de andere gemeenschappen gebeurt en in verbondenheid met de universele missie van de katholieke gemeenschap. Deze dialoog houdt niet alleen ondersteuning en wederzijdse bemoediging in, maar ook kritische bevraging in verbondenheid met de universele Kerk, waar wij toe behoren, en dialoog met diverse geloofsovertuigingen.

BEZIELD VERBAND

Naast dit vijfpuntenprogramma is er het logo dat aan duidelijkheid niets te wensen overlaat: 'Zoekende, moderne, maar ook klassieke gelovigen verlaten het Roomse *Eifeltorenmodel* en betrekken voortaan elkaars bestaan in het *Atomiummodel*. Gelovigen weven een netwerk dat bezielt en verbindt, niet gebiedend van bovenaf maar betrokken op elkaar, verbindend en bezielend.' De verweving krijgt bovendien de vorm van een diamant, wat, zo zegt de website, 'onverslaanbaar' betekent in het Oud-grieks.

HET MÀG, VOORUITGAAN!

Ook het dagthema in Buizingen is betekenisvol: 'Het màg, vooruitgaan!' Vooral het accent op *màg* valt op, en

de komma erna. Een sterke verwijzing naar het vroeger overheersende 'wat wel en niet mag'. Deze mensen laten zich niet meer inpakken door het beleurende en moraliserende vingertje dat de grens aangeeft tussen 'wel' en 'niet'. 'Het màg' drukt een complexloze vastberadenheid uit. De schrik om van bovenaf op zijn donder te krijgen, is weg. De Pinksterdeuren zijn breed opengewaaid: 'Het màg'. En we moeten 'vooruitgaan', niet blijven stilstaan, niet achteromkijken: vooruit, op weg gaan, nieuwe horizonten verkennen, ook al is niet altijd duidelijk waarop dit straks zal uitmonden.

WERKWINKELS

De onderwerpen van de tien werkwinkels, waarvan je er een in de voormiddag en een in de namiddag kon volgen, weerspiegelen de diepe bekommernissen die deze mensen bezighouden.

Wat is ons antwoord op de golf van secularisatie die ons overspoelt? Welke historische ballast, welke godsbeelden moeten we loslaten? Zijn we niet te veel bezig met 'identiteit' (= achteruitkijken), met de ratio, en hebben we daarbij het 'hart' en de mysticus in elk van ons niet te veel verwaarloosd of gemarginaliseerd? Hoe kunnen we inspelen op de enorme spirituele hon-

ger van de mens die, hoeveel materieel comfort hem ook ten deel valt, ook vandaag geconfronteerd wordt met zijn eindigheid. Een uitgangspunt dat zeker ook jongeren niet onberoerd laat. Maar dan moeten we hen wel aanspreken met wat relevant is voor hun leven, met wat hen grijpt. *(Secularisatie & christendom)*

Hoe kunnen we in tijden van klimaatcrisis het Bijbels scheppingsverhaal opnieuw zijn betekenis geven als toekomstvisioen, als een te realiseren project? Hoe maken we van onze gekneusde aarde opnieuw Gods vruchtbare en gastvrije thuis, waar leven is voor al wat leeft? Geen theoretische beschouwingen, maar voor de deelnemers een uitgebreide checklist en discussie over spaarzaam omgaan met elektriciteit, verwarming, waterverbruik, mobiliteit, catering en aankopen, afval ... *(Eco-kerk)*

Wat betekent herverdelende solidariteit vandaag binnen een neo-liberale maatschappij en tegen de achtergrond van een geglobaliseerde samenleving? Hoe maken we dat concreet in onze directe omgeving en in de samenwerking met onze partners in het Zuiden? *(Solidariteit en diaconie, m.m.v. Broederlijk Delen)*

Hoe zit het met de interreligieuze en

interlevensbeschouwelijke dialoog in tijden van ideologisch geïnspireerde terreur en gruweldaden? Waarom is die dialoog meer dan ooit noodzakelijk en hoe begin je eraan? *(Interreligieuze dialoog, m.m.v. Kerkwerk Multicultureel Samenleven)*

Moeten we de inrichting van onze kerken, kapellen en gebedshuizen niet eens grondig herdenken? Nodigt die ruimte uit tot beschouwing en verstillig, tot bidden, vieren en samen-zijn? En is het een open, dienstbare ruimte? Vragen die verder reiken dan een kerkgebouw aanpassen aan een slinkende geloofsgemeenschap. Het is overigens al gebleken dat een nieuwe invulling van een bestaande ruimte plots meer mensen aantrekt dan het krimpscenario had vooropgesteld. Een uitdaging dus om creatief te denken. Secularisatie is een veranderingsproces dat vol kansen zit. Architectuur kan dat proces begeleiden en versterken. *(Ruimte voor stil gebed en vieren)*

Laat ons ook niet vergeten eens over het muurtje te kijken. Naar de Anglicaanse kerk bijvoorbeeld, waar nieuwe vormen van kerk-zijn ontstaan, sterk lokaal en contextueel gebonden, op basis van noden van individuen die elkaar vinden om er samen wat aan te doen, en om na te denken, te

bidden ... Zijn dergelijke initiatieven ook bij ons mogelijk? (*Fresh expressions of church*)

In andere groepen ging de aandacht naar het tafelgebed en het brood- en wijnritueel (*Brood en wijn*), naar de instap van nieuwelingen in een gemeenschap (*Initiatie: doop, catechese, vormsel*), naar voorbeelden en vuistregels om een viering te leiden, om te preken en ervoor te zorgen dat het woord gehoord wordt (*Voorgaan in gebed en preek*). En niet te vergeten natuurlijk dat gemeenschappen die op eigen benen willen staan en hun verantwoordelijkheid opnemen, ook een stevige financiële en juridische basis moeten hebben. (*Financieel & juridisch zelfstandig*).

BUIZINGEN

Dat deze studiedag in de lokalen van de Don-Bosco-parochie in Buizingen plaatsvond, is geen toeval. Tot in de jaren '50 was dit nog de kerk van en voor de lokale wijk. Geleidelijk is hier een referentiepunt gegroeid voor jonge geloofszoekers uit heel de regio Zennevallei en Pajottenland. In de jaren '80 heeft zich daarbinnen een democratische structuur ontwikkeld met parochieploegen en parochieraden, waarvan de leden om de vier jaar verkozen werden. Sinds 2009,

toen de laatste pastoor van de parochie (Rik Devillé) met pensioen ging, ligt de eindverantwoordelijkheid in de handen van coördinator Els Paridaens. Zij fungeert als een 'pastoor nieuwe stijl', die zorgt voor omkadering en ondersteuning van de verschillende parochiale groepen en diensten. Zij wordt niet bezoldigd door de overheid, maar door de lokale Don-Bosco-parochie. De financiële middelen komen van de eertijds uitgebouwde jeugdkampplaats Zennedal, helemaal up-to-date en aangesloten bij het Centrum voor Jeugdtoerisme, met een grote capaciteit en zeer gegerend door jongerengroepen zowel tijdens het werkjaar als gedurende de vakantie.

'BLOOTVOETS, MAAR VASTBERADEN'

De parochie telt een twintigtal voorgangers. Voor de opbouw van de vieringen blijven ze meestal trouw aan de klassieke volgorde van de zondagse eucharistieviering: van de woorddienst met eerste lezing, openingsgebed en geloofsbelijdenis naar de brooddienst met het gebed bij de gave en het dank- en tafelgebed. Het Onze Vader bidden de aanwezigen rechtstaand terwijl ze elkaar de hand reiken. En tijdens de vredeswens wordt iedereen uitgenodigd om niet alleen zijn naaste buur de vrede toe

te wensen, maar ook de oversteek te wagen naar de andere kant van de lange rechthoekige tafel, die centraal staat opgesteld. Ook het brood breken en delen speelt zich af rond deze tafel. En tweemaal per maand krijgt het delen en breken een vervolg aan de bar in de kerk. De hapjes en dranken zijn altijd *Faire trade* of zelfgemaakt. Mooi ook hoe de gemeenschap dat verwoordt: 'Bij zo'n barmoment worden levengevende woorden gesproken bij verhalen die soms een klein beetje breken en die we met elkaar mogen delen.'

Zo mochten we het aan het einde van deze dag ook beleven. Thema van de viering was 'blootvoets, maar vastberaden'. Drie vrouwen gingen voor, letterlijk op blote voeten. Een uitdrukking van kwetsbaarheid, maar dan gekoppeld aan een aanstekelijk enthousiasme. Ook als er steentjes op de weg liggen of als er hindernissen

opduiken, loopt het pad verder. De aanwezigen kregen overigens de gelegenheid de weg mee uit te tekenen op de lange centrale tafel en daar hun persoonlijk commentaar bij te geven. Alles samen een sterk biddend moment, krachtige teksten en een eigentijdse muzikale omkadering met een gedurfd, maar erg geapprecieerd slotakkoord. Creatief en met lef!

Buizingen heeft een hoopvolle 30 mei beleefd. Wie erbij was, is naar huis gekeerd met de vraag: waarom kan dit (nog) niet overal? Moeten we de crisis binnen de Kerk niet dringend herdefiniëren? Ja, natuurlijk, het instituut en de (machts)structuren maken zware tijden door, maar de Kerk, het godsvolk, is nog springlevend. Secularisering is een 'veranderingsproces' vol nieuwe uitdagingen. Drie enthousiaste vrouwen die voorgaan, 'blootvoets maar vastberaden': een prachtige metafoor voor zoekende gelovige gemeenschappen vandaag. Ja, het màg, vooruitgaan!

Guido CAERTS
& Paula VEESTRAETEN

*Met dank aan
'Beziëld Verband Vlaanderen',
het organiserend comité en
de parochiegemeenschap van
Buizingen voor het
ondersteunend tekstmateriaal.*